

**FAKTOROVÁ, Veronika – PÁCALOVÁ, Jana –
URVÁLKOVÁ, Zuzana (eds.): VÍNO, ŽENY, ZPĚV.
V(D)ĚČNÉ TÉMA LITERÁRNÍCH DĚJIN. České
Budějovice : Jihočeská univerzita, 2017. 292 s.**

Pavol Markovič

Žáner jubilejných publikácií, týkajúcich sa osobností (literárnej) vedy je pevnou súčasťou vedeckého života a v poslednom období je zastúpený pomerne výrazne. Spomeňme nedávne pripomenutie diela a osobností Mikuláša Bakoša, Jozefa Minárika, Jána Mišianika, Gizely Gáfríkovej a ďalších vedcov. V publikácii *Víno, ženy, zpěv. V(d)ěčné téma literárních dějin* je čitateľovi predstavené neustále rozvíjajúce sa dielo Dalibora Turečka, etablovaného literárneho vedca, postupne charakterizovaného z osobného či odborného aspektu ako „*kolega a učitel*“ a „*inspirativní osobnost*“, aj ako „*významný člen budějovické jihočeské univerzity*“ a „*profesor české literatury*“. Charakteristiky sú, samozrejme, rozšírené o výstižné vymedzenie odborných záujmov autora: od folkloristiky až po „*jubilantovou nejsoučasnejší badatelskou koncentraci – v posledních dvou letech se Dalibor Tureček intenzivně zabývá apropiací antiky v české literatuře 19. století*“ (s. 5).

Publikácia je na jednej strane dedikovaným symbolickým „*darom*“ (s. 5), zároveň však aj vedeckým zborníkovým výstupom, ktorý nie je zameraný výhradne memoárovou, ale je viac orientovaný na výskumný kontext, a tak sa v hlbšom zmysle naplňa jeho avizované určenie „*ad honorem Dalibor Tureček*“.

Vo všeobecnosti je typologicky rozhodujúcim ukazovateľom jubilejných publikácií pomer memoárového a osobného aspektu s hodnotiacim a syntetizujúcim. V tomto prí-

pade boli realizované oba rozmery jubilejného textu. Štruktúra zborníka obsahuje editorské oslovenia a neodmysliteľné *Laudatio*, ktorého autorom je Aleš Haman. Text *Laudatio. Vědec, pedagog, přítel* je pohľadom nielen na odbornú erudíciu profesora Turečka, ale kladie si aj rétorickú otázku „*A co člověk Dalibor?*“, čím prináša istú, k takejto publikácii náležiacu mieru páťosu.

Netypickou, no o to podnetnejšou časťou knihy je (dvoj)rozhovor medzi Vladimírom Papouškom, Daliborom Turečkom a spolupracovníkmi, ktorý takpovediac z prvej ruky približuje Turečkov záujem, vnímanie a motiváciu výskumu (dejín) literatúry, ale aj jeho vecné okolnosti. V rozhovore zazneli aj gnómičné vyjadrenia, napr. o tom, že „*význam literatury 19. století je dán především tím, že ji lze chápat jako jistou formaci novověké kultury, kterou jednoduše nelze přiradit třeba k pozdnímu středověku nebo k barokní době*“ (s. 25), ale aj aktualizujúce postrehy glosujúce súčasti vedeckého života, napr. súčasné rozvinuté konferenčné pôsobenie vedcov: „*Ten kočovný systém se snadno zajede a pohodlně provozuje. Kočuješ s nějakým číslem, na které jsou už i ostatní nachystaní, a s díky je přijmou, vlastně se ale nedostaneš pod povrch jisté stylizace*“ (s. 29). Rozhovor približuje autenticky, hoci vzhľadom na kratší rozsah občas anekdoticky, neustále prítomné otázky, aj skúsenosťou poznané zvláštnosti bádania. Jedna z otázok položených z perspektívy budúcich generácií, ktorou je aj pomenovaný tento rozho-

vor, znie: „co vy prosím pořád s tou literaturou? Nebudou se ptát na rozdíl mezi starou a novou, ale – k čemu je vůbec literatura?“ (s. 26).

Profil autora je doplnený podrobným prehľadom vlastných publikácií, členeným podľa žánrov na monografie, knižné publikácie a vedecké štúdie, recenzie a popularizačné texty. Najrozsiahlejšiu časť zborníka tvorí súbor štúdií, ktoré sú editorkami uvedené, že „se rozpisujú od stredovekej literatury po tvorbu 20. storočia, prekračujú rôzne žánry (...) Volbou tématu se očividně ocitáme na rozlehlém badatelském poli, umožňujícím pohyb napříč různými jazykovými a kulturními oblastmi, ba i různými obdobími“ (s. 5). Výber štúdií nie je limitovaný tematicky a nie je ani metodologicky jednotný. Nie je ani eklektický, ale odráža pluralitnú povahu predmetu výskumu literárnej vedy. Figurujú tu prevažne štúdie s literárnohistorickým charakterom, nachádzajú sa tu však aj verzologické práce a niekoľko topologických reflexií.

Medzi literárnohistoricky koncipované texty v zborníku možno zaradiť najmä príspevky Ludger Udolpha *Muliebne regimen. Zur Figur der Libussa in Chronik und Literatur*, Dagmar Mocnej *Neznámé dopisy Nerudovy poslední lásky*, Michala Bauera *Halasova a Seifertova Božena Němcová*, ale aj texty Jany Nechutovej a Ivany Taranenkovej. Verzologicky zameralými textami sú najmä štúdie Jiřího Pelána *K historii české časopisy (1818 – 1902)* a Jakuba Říhu *Metrika a strofika Nerudových Balad a romanci*. Topologické príspevky reprezentujú texty Martina Hrdinu, Zuzany Urválkovej, Jany Pácalovej a Michala Charypara.

Špeciálne miesto v kontexte zborníka má syntetizujúca štúdia Petra Zajaca *Dalibor Tuřeček a synopticko-pulzačný model literárnych dějin*, ktorá má výrazný metodologický rozmer, text Róberta Kiss Szemána *Svěťice a čertoslavky v kollárovsckém národním emblematismu* s genologickým presahom a literárnoestetická reflexia Herty Schmid *Lässt die Ästhetik von unten bei Otakar Zich und Jan Mukařovský auch eine Ästhetik von oben zu?*

K pluralitnému obrazu literárnovedného skúmania napokon nezanedbateľnou mierou prispievajú aj texty ďalších autorov (V. Faktorová, M. Fránek, M. Škarpová, J. Vrajobá, V. Kaplická Yakimova, R. Zmélík).

Štúdie majú, pochopiteľne, najčastejšie synkretickú povahu a pohybujú sa na rozhraní metód a súčastí literárnej vedy. Nevyhýbajú sa genologickým, prípadne širšie vedeným kulturológickým reflexiám, napr. štúdia *Svadba ako lyrické intermezzo i kulinárske capriccio (u Martina Kukučina)* Marcely Mikulovej.

Pri čítaní príležitostného, dedikovaného a jubilejného zborníka *Víno, ženy, zpěv. V(d)ěčné téma literárních dějin* je zrejme, že sa ním podarilo naplniť zámer priniesť „nové poznatky, které by závažnější úhel pohledu inicioval jen stěží, pokud vůbec“ (s. 5) a že súbor štúdií učinil zadosť svojej základnej charakteristike *ad honorem* – v ktorej je vyjadrenie pozitívneho vzťahu k jubilantovi a jeho dielu predpokladom, smerujúcim k prejavu vedeckej kolegiality prostredníctvom samotného skúmania, (znovu)objavujúc tak podstatu vedy a samej vzdelanosti.

Mgr. Pavol Markovič, PhD.

Inštitút slovakistiky

a mediálnych štúdií

Filozofická fakulta PU

Ul. 17. novembra 1

080 01 Prešov

Slovenská republika

e-mail: pavol.markovic@unipo.sk